

УЧИЛИЩЕТО излиза два пѣти на мѣсяца зъ 1 печатнѣ кола. Годишна цѣна прѣдплащана 1 бѣло мѣджд. завсѣдѣ. за 6 мѣсеци полвината един брой 40 пары. Писма неплатены на пощата не сж приеты.

Подписката на спомоществованіята става при уредничеството каля-Вергулуй Н. 6, у народнѣ книгопечатницѣ „Отечество“ А по вѣнъ при учителитѣ, и училищны настоятели, които отговарятъ за стойността.

УЧИЛИЩЕТА.

Урѣдникъ — Издатель Р. Блъсковъ.

Съдържаніе: Къмъ Читателитѣ.—Стихове за новъгодинѣ.—За възпитаніето въ духа на Хр. вѣрѣ.—Дукынята Х. и нейнитѣ внучета.—Роса и Слана.—Цѣръ за Офтиктѣ.—Пиянството.—Разны.

КЪМЪ ЧИТАТЕЛИТѣ.

Злѣ-добрѣ, драгы читатели, ные исплувахме до края на тѣзи години и, кой бжде живъ, слѣдъ нѣкой день стѣпваме въ новѣтъ 1871 год. която е вече настигнала и чякана прага да влѣзе, като испроводи прѣдшественницѣта си при всичкитѣ изминалы години у вѣчността, и да са намѣсти на прѣстола ѝ.

Сега, безъ сумненіе, всѣкой отъ насъ, обрънатъ съ погледитѣ си къмъ настѣпающѣтъ новѣ години, надѣва са дано тя да донесе желаемото му благополучіе съ нѣкои добры сполуки въ прѣдріягата. Това е и нашето желаніе, сирч. да видимъ рѣдомъ нашитѣ съотечественници, стары и млады, отъ мало до голѣмо, честити и благополучни у всичко: по стокѣ по добитѣкъ, съ богатѣ жтвѣ въ сѣдбытъ и честнѣ търговіѣ. Освѣнь тѣя най-голѣмото ни желаніе и радость ще бжде да видимъ прѣзъ начинающѣтъ години добры успѣхы и напредѣкъ въ народното ни **ПРОСВѢЩЕНІЕ** и разбогатѣваніето на Бълг. **КНИЖЕВНОСТЪ**; отличны наред-

ва прѣдмети сж отвлекоча, трудни за дѣтския разумъ, ще каже нѣкоѣ. Но и негрѣѡва да искаме отъ едно глупаво дѣтѣ такового разумѣніе, прилично на възрастний чловѣкъ: нека ги разбере толкъсь, колкото разумѣва; нек' му са прѣдставягъ прѣдмѣтитѣ на духовный мѣръ тѣѣ колкото е свойственно на едно дѣте. И ные възрастни чловѣци, твърдѣ малко нѣщо можемъ да знаемъ отъ духовный мѣръ, а другото разумѣваме просто чрѣзь вѣржтк. *Видимъ нѣмѣ мѣръ духовный, говори Августинъ, не лицемъ къ лицу, но ѡкоже въ, зеркаль гадателно.* Коего ще са рече, въ разумѣніега на оуховный мѣръ, вситкы нѣе сме дѣца, обаче това никакъ ни негрѣѡи за да го различаваме, —напрогивъ.... Дѣтето неможе да разумѣе напълно и ѡсно все щото му са расказва за духовный мѣръ, но работата стой въ това, че то са записва у него и быза началю (зародищъ) на бѣдѣщего му лесно разумѣніе. Слѣдователно дѣтето щомъ избѣзе отъ младенчеството си, быза колко-годѣ, снабдено съ познание за прѣдмѣты отъ голѣмж важность — то ще познае себе си че е напълно чловѣкъ и Христїанинъ.

Но тукъ нѣкоѣ могатъ да кажѣтъ: „за какво сж на дѣтето такыва попятїа, същества, които ѡще не разбира?... Нека да са развива дѣтето отъ само себе си, безъ всяко, тѣѣ да речемъ, насилване на нѣравственното влияние; у своѣжтж порж, кога стигне то до зрѣлость, самичко ще познае и отбере: гдѣ е доброто, гдѣ е злото. Защо да силимъ, прѣдъ да е достигнало въ съзнателенъ разумъ, да са втѣлнява у дѣтето тая истина, за коѣто може да са научи и понаподирѣ?“. Чюдно,—да не кажемъ повече,—расжденіе. Ако дѣлото по духовното въспитаніе може да са остави по волижтж на дѣцата, т. е въ съвършенно прѣнебреженіе, то защо не постѣиватъ сѣщо и въ тѣлесното въспитаніе? Защо тѣѣ старателно прѣдпазваме дѣтето отъ всичко, що може да бѣде вредително за неговый организмъ? Или защо съобщаваме на самото дѣте познания изъ разны науки, на примѣръ исторически, естествени, безъ даму смѣтаме повече, а въ наука за вѣрж са боятъ отъ прѣдубѣженіе? Негли у неѣмъ нѣма нищо здраво, нищо истинско и несумнително?... Можемъ

ли са обзаложи, че дѣтето, кога стигне на възраст, ще избере, огъ само себеси току доброто, а не и злото? Да ли ще да го избере тогава безъ никакъ отъ стържъ влияніе? Но да речемъ какво за понятиѣ на вѣржъ може са научи дѣтето и когато стигне въ зрѣлый си умъ, — и неговото духовно развитіе ще бѣде тогава успѣшно. — Може да бѣде и да не бѣде. Кой може да познае когато са посяватъ у насъ семената на добро и зло? ные гы вѣждаме само по плодовежъ, а кога и какъ сж посяны, чясто и сами въ себѣ си не можемъ да огадимъ: Опытьтъ тѣй ни говори, че нищо толкосъ живо, толкосъ надълго са не уназва въ душижъ, колкото впечатленіята, що оставать у чловѣка отъ млада годицы. За това на всѣкый случай, неизбежно е да са дава на дѣцата нравствено възпитаніе, колкото е възможно, *сз добрж отзраж.*

Пищо по-лесно нѣма отъ това да поучява единъ баща, или майка, дѣтето си съ тыя родитѣлскы наставленія:

„Чядо мое, бойса пчитай и люби Бога, като Господа, Отца и създателя твоего. Прибѣгвай до Него като при единъ источникъ (изворъ) и причинъ на всичкыжъ добрины; той, който е благословилъ бащж ми прѣдъ да са роди, ще благослови и тебе когато умрѣ. — У всичкыжъ си работы искай Божіжъ помощъ. — Щото е противно на неговжъ Святж волѣж, нека бѣде малечъ отъ тебе. — Обичай ближныя си, и прави всѣкыму добро.

„Дрѣхыжъ си всѣкога да имашъ, чистичкы и почитны; отъ чистотжъ са познава и умѣтъ, а не тѣлесната хубость. Облѣклото ти да приля на сърдечнжъ ти простотж, а не на суетното твое мечтаніе. — Въ еденіето и піеніето си всѣкога имай на умъ Християнското правило на въздржаніето, и тѣй ще запазишь тѣлото си като служител на душижъ.

— „Всѣкый день да ти бѣди день на смиренномъдріето; защото това е най-благородното състояніе на душижъ. Покривай слабоститѣ на подобнитѣ си, и обичай тѣхнитѣ добрины. — Прѣзрирай вражджъ; прѣдпочитай пріятелството на добрыжъ си другаре; пазнеа отъ збираніето съ лошитѣ; тѣй ще бѣдешъ благословенъ отъ Бога и почитенъ отъ хората.“

Въ иджця брой ные ще продължимъ върху *училищното възпитаніе.*

Мое плѣме, що ма обичя
 И кат' идѣ за мен' заныя;
 Дозволи ми да го пазѣж,
 Даго вардѣж отъ неволѣж,
 Да го пазѣж отъ недружѣе,
 Да го учѣж да са има да са обичя,
 И за сво' добро сам' да тичя;
 Да го вардѣж отъ вражны примкы,
 Що на сѣкы стѣпѣ му турягѣ;
 Да го учѣж на іединство,
 Да го учѣж на наукы,
 Че съседство кат' го глѣда,
 Да разбере че е мой любимецѣ;
 Неговитѣ жели испљаня,
 Що желае да са сбжднатѣ.

Бѣлъ-Богѣ Сура поглѣжда,
 И кротко му отговаря:
 Суре-Боже, мили Братко,
 Твойта скромность е голѣма —
 Молбата ти немож' отказа.
 Ты на годиниж веднѣжжѣ с' явявашъ —
 Една молба имашъ—не іж отказвамъ.
 Иди, Брате, въ наш' то плѣме,
 Научи го, уварди го, награди го —
 Теб' оставамъ неговѣ тейко.
 Научи го на все добро
 И мешь' весма ще зарадгашъ.
 И, ето! Сурѣ-Богѣ п тѣз' година,
 Иди назѣ да зарадва,
 Лада, Лея и вси Русалкы
 Него дружатѣ, кѣмъ насѣ идать,
 Отъ неволѣ да ны пазятѣ.
 И новѣ годиниж ни честитятѣ:

Честита да Ви' сѣидбицата,
 честита да Ви' кѣщицата;
 Жѣлти класове на нивѣтѣж,
 Въ сѣдины ройно вино.
 Чер-Богѣ отъ Васѣ да бѣга
 И лоши вили Самодивы.
 Честитѣж Ти и азѣ сыновно,
 Балгарно, мила майко.
 За новѣ годиниж — новѣ животѣ. —

ПАВИКО.

Букурещъ за 1 Януаріа 1871.

ЗА ВЪСПИТАНИЕТО ВЪ ДУХА НА ХРИСТОВЪТЪ ВЪРЪ.

(прѣводъ)

Въпросътъ за възпитанието е единъ отъ съвърменинѣтъ въпроси у насъ. Върху тоя въпросъ много са е говорило и съ различни мнѣнія, които, колко да е, заслужаватъ нашето внимание. Но посредъ такыва разнародни мысли и мнѣнія, едва ли са е казало нѣщо, какво че възпитанието трѣбва да са извършва въ духа на Християнскѣтъ православнѣ върѣ.

Областѣта на възпитанието е широка и разнародна: 1) възпитаніе домашно, което получава чловѣкъ въ кръга на родственото си домакънство; 2) възпитаніе училищно, което получава чловѣкъ отвънъ—дома подъ ръководството на нѣкои нарочно избрани за това лица, назовани учители; 3) най—послѣ, възпитаніе общественно, което получаватъ всички еднакво, и които сѣ пораснала въ домородството, и които сѣ были въ училището. Тукъ ние нѣма да решимъ въпросътъ за кое възпитаніе е по—добро: домашнетоли училищното ли, или общественото, даже при участіе въ сѣщето възпитаніе на Християнскѣтъ вѣра—тоя въпросъ не може да са реши безусловно.... Но ще разгѣдаме до нѣидѣ си тѣя разны видове на възпитанието, до колко може да има у тѣхъ Христовый духъ.

Возпитаніе домашно. Да ли сѣ многома оныя, които да мислятъ, за това възпитаніе като за съвмѣстно и стройно развитіе на тѣло и духа? Не бывали то напѣтъ просто отхраняніе: — Храпяніе тѣлото безъ всякъ грыжѣ за душѣтъ? Да ли глѣдатъ на дѣтето, като на възрастенъ чловѣкъ и Християнинъ, или на едно такова сѣщество, което само съ врѣмя ще бѣде чловѣкъ и Християнинъ? като тѣй старателно са грижатъ за успѣшното (бързо) растеніе на тѣлото, дали хвърлятъ при—това въ онѣтъ душѣ поне едно зрънце отъ семято на вѣрѣтъ и благочестіето за успѣшното духовно растеніе? Родитѣлнѣтъ, като разказватъ на дѣтето за цвѣтѣта, насѣкомитѣ и друго, да ли му поменуватъ нѣкога и за любовтъ къмъ Бога—Творца и Искупителя на чловѣческыя родъ, за доброто и злото на тоя свѣтъ и за бѣдѣщый животъ? Такы—

бы въ учебныгѣ заведенія, единчкыгѣ разсадници на образованіето, и всѣко облагополученіе у народа ни. А най-главното ни желаніе е да видимъ нашигѣ сънародници по всегду сдружени съ братскъ любовь и едномисліе за общественныгѣ ни работы. Тѣй като бждемъ добры и зговорны, іоше и вѣрны на народныгѣ си прѣданія, то и Богъ ще ни помага за да свършимъ тѣзи и други много періодически години на все весело и благополучно!

Въ тоя случай нека ни е простено да кажемъ іоше единъ рѣчь върху народното ни **ПРОСВѢЩЕНІЕ**.

Нашигѣ народны училища въ отечеството ни Българіѣ, колко да е, отъ день на день отъ годинѣ до годинѣ, на-прѣднуватъ въ нарѣдбыгѣ имъ, и съотечественницитѣ ни по всегду, вѣдушевлены отъ желаніе за образованіето на младыгѣ и отъ двата пола, залѣгатъ сѣкакъ да са распространява книжното ученіе мѣжду народа. Но дали е доста само толкосъ, т. е. да имаме училища, дѣто са изучватъ току дѣцата? „Мѣрилото“ казва единъ ланскы вѣстникъ, „чрѣзъ което са познава стѣпеньтъ на общето просвѣщеніе. у всѣкой единъ народъ, не е высочината на наукыгѣ, що са прѣподаватъ въ Гимназиитѣ училищата му, но просто е *числото на читателитѣ*. Слѣдоватѣлно като искаме да познаемъ за стѣпеньтъ на просвѣщеніето въ единъ народъ пытаме първо, колко милліона души има тойзи народъ? второ, колко има въ тойзи народъ които знаѣтъ да четѣтъ?

*)

На това мнѣніе и ные са съгласяваме, т. е. че трѣбва да залѣгнемъ, колкото е възможно, што да са распространява книжното ученіе по всечкыгѣ класове на народа; защото само тогава ще можемъ да са похвалимъ прѣд другыгѣ съ **ПРОСВѢЩЕНІЕ**, когато числото на читалницитѣ въ народа ни наспорява, а неученитѣ намаляватъ. Тукъ дохожда питане: Вмѣсто да имаме на хыляда единъ ученъ, не е ли по хубаво, обратно, да бжде на хыляда единъ неученъ? Наистина е че немогѣтъ да бждѣтъ, както трѣбва,

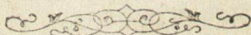
*) Вижъ „Зорница“ год. 6 Ц-лъ 1870 врой 1.

всичкытъ еднако учени, но доста е дѣто по-многого ще знаѣтъ да прочитѣтъ: селени, земледѣлци, занаятчѣи, калѣичкы, чирачета и работници трѣбва да сѣ научени що годѣ на прочитаніе и писмо. А за тѣзи цѣль служатъ отворенытъ недѣлны училища. Желателно е обаче това обще благодѣяніе, полезно за цѣлый народѣ, да са ненапуща, нѣ съ всичкытъ си възможни срдства да са стараимъ што то таковато благодатно заведеніе—недѣлнытъ училища, да са прѣнесе по-скоро въ паланкытъ и селата.

Дано годината 1871 бѣде и отъ тѣзи стрѣжнѣ честита да види разумноженіето на недѣлны училища во отечеството ни. Това молитсвува и жѣлае и нашето „Училище“, като са врича и то да способствува на сѣщето народно желаніе къмъ цѣтя на народното ученіе и образованіето въ отечеството ни, съ постоянното си рѣдовно излизаніе идѣщѣтъ годинѣ.

„Училището“. най-послѣ молитсвува на всичкото учащеса наше юношество успѣхы, похвалны наградж, здравіе благополучіе!

Отъ Урѣдничеството.

ЗА НОВА ГОДИНА.

Прѣдъ Бѣль-Бога Сурь са исправа,
 Молба нему тѣз' отправа:
 Дозволи ми, главни Боже,
 Да зарадвамъ и тѣз' годинѣ

ДУКЪНЯТА Х... и НЕЙНИТЪ ВНУЧЕТА.

(Побългарилъ П. С-въ)

Прочютата по душевнѣжъ си добринѣжъ Дукъня Х... празнуваше деньтъ на роженіето си у благорастворенныи свой палатъ, не твърдѣ далечъ отъ столицѣжъ, гдѣ то тя живѣеше и гдѣто бѣше позната отъ всичкиѣжъ като защителка и покровителка на бѣдныѣжъ. Посѣщеніята бѣха прѣстанали. Уморена отъ тѣзи досаднѣжъ церемоніѣжъ, тя бѣше са прибрала у спалиѣжъ си. Както си сѣдеше тѣй умислена, зачова, че нѣкой възлизаше бърже изъ стълбѣжъ.

Хъ, каза въ севѣ си, това трѣбва да бждѣтъ внуцитѣ ми. И наистинѣжъ тя са не излѣга. Двѣ росны и засмѣны момченца, на възрасть отъ 10 и 12 години, влѣзохъ у стаѣжъ (които за улесненіе нека ги нарѣчемъ Ернестъ и Адолфъ). Съ высокопочитаніе доближиса Ернестъ при бабѣ си и, като ѣ цалуна рѣжъ, изрече весело: „На много години, бабо. Желѣжъ ти при случая въ деня на твоето роженіе лѣгкы старини. Дано дѣдо Господъ та упаци живо и здраво за да ни милвашъ и обичашъ.“

Е, отговори Дукънята усмихнато, това зависи отъ васъ. Ако сте сѣкога добры набожны, учтивы, и послушны, то сѣкога щѣ да вы обичямъ. Прикажете ми сега какъ прѣминахте отъ онѣжъ годинѣжъ насамъ? Слушяхте ли родителитѣ си, прилѣжявахте ли добрѣ?

Да, да, бабе, отговори Ернестъ, и начна да изрѣжда, всичко какво то бѣше научилъ отъ миналѣжъ годинѣжъ; а Адолфъ мѣлчеше смиренно.

Добрѣ, добрѣ, каза Дукънята, по-добрѣ е да бждете набожны и добры и Господъ ще да вы поживи. Но я ми кажете какъ употрѣбихте паритѣ, що ви дадохъ лани сѣ пакъ на тоя сѣщій день.

Ернестъ изброй всичко точно, каквото си бѣше накушилъ съ тѣхъ пары. Адолфъ са сбѣрка. Но Дукънята са прѣструваше какво ужъ че не вижда, дѣто той са побѣрка; тя имъ даде спорѣдъ обикновеніето си по 10 Наполеона (по 200 франга (околу 900 гр. турскы пары) и послѣ имъ приказа

сторийтъ на римския самодържець Тита, който всъкога е трудилъ да струва добро, и ни едного сиромаша не върнаше да излѣзе съ празни рѣчи изъ палатитѣ му.

Зарадъ това, веднѣжъ като вечеряше науми си че прѣзъ него день не бѣше сторилъ никакво благодѣяніе, каза на свѣтницитѣ си: „Пріятелі, азъ загубихъ днешній день!“ подражаявайте примѣра на тоя самодържець и живѣйте царски като него, рекла Дукинята и ги испроводи.

Дветѣ момченца, обрадвани, слѣзохъ изъ стълбѣтъ, безъ да са спрѣтъ. Като доближихъ портѣтъ, испрѣчи са на рѣщѣ имъ една стара бабичка, която са виждаше да е него угрижена.

„Ахъ! милостиви ми млади господарчета,“ продума налялено, „дайте ми нѣщичко за Бога, молихъ вы, къщата ми заложена и слятъ да ѝ продадѣтъ за дългове; тогава адъ да отидѣ и дѣ щѣ си подслонѣ, горкана си, главѣкъ! При това и защото немогѣ да си платя давнинѣтъ (вергыята), искатъ да ми продадѣтъ и козѣтъ, съ които са ранѣхъ. Упази Боже! съ какво азъ щѣ да живѣѣхъ? Смиете са, господарченца и дайте ми нѣщичко.“

Ернесъ ѝ увѣряваше че нѣма у себѣ си дрѣбни пары. долѣ насмалко да заплаче, като чю бѣдната жена тѣй са окаива. Испървомъ му са свидѣше да ѝ даде нѣщо, като си науми прикаскѣтъ за самодържецѣтъ, безъ да са науми, извади паритѣ отъ назѣтъ си, подаде ги на бабичкѣтъ и побѣгна.

Бабичката като видя жълтицытѣ да се лѣцятъ въ рѣкѣтъ ѝ, уплашена прѣмалѣва. Но тутакси са завтече до дверѣка на палатѣтъ и му приказа случкѣтъ. А той обади параси на слугѣтъ. Слугата, откато разбра станалото, взема жълтицытѣ, и ги заноси на Дукиниѣтъ, която повика бийкѣтъ и ѝ испыта добрѣ. Дукинята слисана за честѣтъ ѝ, похввали ѝ и, като ѝ върна 10 тѣхъ жълтицы, де ѝ іоше двѣ отгорѣ. Бабичката просълзена отъ радость, ще може да искупи къщичкѣтъ си и козѣтъ, отидеси агославѣщицѣ добрѣтъ Дукиниѣ.

Слѣдъ единъ годинѣ, Дукинята пакъ празнуваше деньтъ

„Имаше вече 3—4 десетини години откакъ са не чуе у насъ за чюмъ, а пакъ 5—6 години откакъ не е морила холера; ала вмѣсто тѣя двѣ страшни болѣсти, у насъ владѣе друга болѣсть, по-опасна и по-смъртоносна: това е *пиянството*—пиянство отъ вино, а особно отъ *ракиѣж*. Тая послѣдната отъ 10—15 години насамъ, подобно на орелъ, кога са връли та сграбчи нѣкоѣж птицѣ или агне, какъ пръвѣ го умотава съ крыліето си за да небѣга а послѣ му забива ногтитѣ си та го мъчи и умаломощява докль го обезсили и най-сѣтнѣ му испива кръвьтѣ а съ нейъ и живота, смѣще така и ракията у насъ отъ нѣкое мрѣмя са е врълилв възъ цѣлото ни отечество и наела са е да ни испие пръвѣ ума, а послѣ дома и най-сѣтнѣ и при дни да ни доврѣши! Това зло испрвѣ захванѣло отъ по-долнытѣ и по-простытѣ, а въ послѣдне врѣмя връли коренитѣ си дори и тамъ гдѣто най-нетрѣбваше—у народнытѣ водители, които вмѣсто да са стараѣтъ за да го откланятъ та да избавятъ и другытѣ, а тѣ напротивъ още имъ служатъ за примѣръ и съблазнь!

„Тоя гнуснавъ и омразенъ порокъ отъ неумѣреность въ пияніе вино а особно ракиѣж у насъ отъ день-на-день става все по-люта рана, която дльба и подяда сръдцето на народнытѣ ни силъ. Нѣма пріятель на чловѣчеството, когото да не заболи сръдце отъ жялость като гледана простытѣ, отъ душевнытѣ и тѣлеснѣж врѣдность, на които зависи всичкото богатство и благосъстояніе на цѣлый народъ, какъ тукъ въ тѣѣж класъ, надъ извора отъ всички произведенія, гынѣтъ здравіето, силата, честьта, благосъстояніето, вѣррата, почитѣтъ, умнытѣ дарбы, га и детородната сила, съ еднѣ рѣчь, какъ венчыкы добрицы, които можѣтъ да направятъ честитѣ и благополученъ живота, падатъ подъ тоя гнусенъ идолъ—пиянството. Който падне веднѣжъ въ ногтитѣ на тоя омразенъ порокъ, той курпалешкы са сгрухва докль най-послѣ въ гнустнавото пиянство са не угаси у него послѣдната искра отъ „Божій образъ и подобіе,“ което различява чловѣка отъ скота“

(Слѣдва)

*) „Лѣтоструѣ“ или „Домашенъ Калѣндаръ 1869“ Хр. Г. Д.

РАЗНЫ

Едно момче тръгнало да пажтувана ибкадъ съ одного си чичо, и докато вървѣли, на пѣтя намѣрили единъ вѣзелъ съ пары. Момчето ся молило чичо да си раздѣлятъ намѣренитѣ пары; но той му отговорилъ: подѣли щемъ си ты довечера. — Отъ тамъ вървѣли вървѣли и на пѣтя открадили едно іагне, което занесли у лѣга, одрали го, наклаватъ огънь и зели да го пекѣтъ, — юще са неопекло іагнето момчето казало: Чичо, дай сега да си раздѣлимъ паритѣ и тогава да вечеряме. — Не бива да дѣлимъ паритѣ, а нека по-напрѣдъ да на плашимъ, че кой когого уплаши, той ще земе паритѣ, отговорилъ кытрый чичо. И тѣй са сговорили първомъ чичо да плаши момчето. Тогава чичо отишълъ малко на далечъ у лѣга, дѣто почена да вѣе като вѣлкъ и да скымти като іазавецъ (борсукъ); а момчето, въртъщицъ іагнето на жаравѣтъ, думаше въ себе си: „ты крѣщи и дери да колко щещъ, азъ та познавамъ че си чичо.“ Врѣща са чичо, и каза на момчето: „Е, като неможихъ азъ да та уплашижъ, хайде сега ты иди да плашишь мене“. Момчето, послушно, отива и щомъ са загули надалечъ у лѣга, хвана да плаче съ гласъ и да выка: „Оле ле дайчице! Оле ле! недѣйте ма бѣхта! азъ несъмъ откралъ іагнето, ми е чичо“.

Като са услуши чичо и чува плачѣтъ на момчето, уплашенъ, оставя іагнето и паритѣ, на хукна да бѣга колкото ся може, щото нищо хрѣтъ е можѣлъ да го стигне.

* *
*

На одного селенина умре жената, която была твърдѣ честна и прагпаца, за което горкий мъжъ никакъ неможѣше да са утѣши: дѣто отидеше и кого дѣ срѣшне отъ пріятелитѣ си, се това бѣше въ устата му, да са удумва и съ сълзы да оплаква своитѣ покойникъ упанкѣ. Веднѣжъ като бѣше у одного си пріятеля на гостиѣ, дѣто имало и други събрани, той пакъ захвана да плаче и тѣжи, призващицъ за неговитѣ добръ ступанкѣ. — На това отгорѣ единъ пріятель са обажда и захвана да го утѣшява и раздумва: „Побраме, наистина че твоята покойница е была врѣдна и хубава жена, но за това пакъ ты не трѣбва толкъсь да тѣжишь, и за то имамъ срѣ.“ — Братъ да ми си, кажи за Бога, отрѣче тѣжний селенинъ. — „Ты си юще младъ, повтори пріятельтъ, и можешъ да са кенишь за другъ. — азъ имамъ три дѣщери, хайде да са засваме.“ Другый са обади отатѣкъ и го молѣше съ сестрѣ си, трети съ сватѣжъ си и четвъртый съ роднинѣтъ си. — „Благодарѣжъ ви бра-“, прибави ужаленный селянинъ. — сега познажъ, че у насъ пообрѣтъ да изгуби ивкой женѣ, а не кравъ. Откогато ми е умрѣла жената, стана десетима молятъ ма съ другъ, а юще ланине издѣхна моя крава, и никой досега не ма е помолилъ съ другъ.

ЦБРЪ ЗА ОФТИКЪТЪ (Сушица).

Подъ това заглавие намираме у „Бъл. Книжници“ 1) единъ членъ върху същителнѣхъ болѣсть, наречена „офтика“, която болѣсть прѣсушава живота на много младежи, самата надежда на нѣкои злочесты родители! Нашиятъ читателъ са слушали колко млади момци, добронадежени за отечеството и народа ни, погынахъ безъ вѣрмя, въ изтупаннѣхъ си възраст, и отидохъ да гниѣхъ въ чернѣхъ земѣхъ! А за невяненіе е, и твърдѣ свидно за насъ, че по-много умирахъ отъ оная младежи, които отивахъ въ шоздинѣхъ за ученіе 2).

Отъ нѣколко години насамъ, тая грозна болѣсть твърдѣ злѣ върлува по всѣду, а повече татѣхъ у Влашко и въ Руссїѣхъ, дѣто глѣдаме едноманъ да са поболѣватъ и умирахъ млади-зелени момци и момки.

Ные неможемъ са обзаяжи за истинскѣхъ иolzъ на тая цѣрѣ, но отъ съзясленіе къмъ мимѣхъ си млади съотечественници, които вѣскога са страхуватъ отъ „офтикѣхъ“, прѣпечатваме слѣдѣхъщето изложеніе за изнамѣреннѣхъ цѣрѣ, спорѣдъ Д-ра Шартрула.

... „До вчера юще бѣше невъзможно да са острани іедно немилостиво зло, което Провидѣніето видиса да е проводило връхъ насъ въ гнѣваси и което туря, тѣхъ да са рече, человекството въ едно чивно сѣченіе: бѣлодробната офтика са считаше неисцерима.

Сега науката смѣхъ да глѣда въ лицето на единъ неприятель, който отъ трійсѣхъ вѣкове, унижаваше могуществото й. Една рѣка щастливо вдѣхновена, дойде да разреде погребалното покривало, което наскѣрбяваше свѣтъхъ. надеждата и безопасността влѣзохъ между домочадцѣхъ, които желтѣхъхъ и треперѣхъхъ садѣ като чуѣхъхъ нмято на бѣлодробнѣхъ офтикѣхъ.

Не ще са хортува тука за тѣзи празны утѣшенія, ехъ които еа старахъхъ да олегчѣхъ положеніето на нещастнѣхъ и които садѣ

1) Часть II кн. втора год. III брой 12 Ц-дѣ 1860

2) Не поминѣхъ отколѣхъ вѣрмя да е върлувала тая опасна болѣсть въ нашенско, тѣхъ силно, както другадѣ; а около Балкана на да ли е могла и да врѣблихъ — може и да іѣхъ е имало, но нарѣдко. (Б. Р.)

прибави́тъ само скърбѣтъ на отчаяніето и горчиви́нѣтъ на издѣлваніето. Ще са каже за истински дѣла, строго прѣгледани и испитани.

Ненсѣдримостѣта на офтикѣтъ независѣше толкось отъ сѣщественното ѣ свойство, колкото отъ мѣстото, което тя заема. Като правѣше тя нуостошеніата си на органитѣ, които са почитахъ недостатъци за непосредственното дѣйствиѣ на цѣрветѣ, мислѣха, че можѣтъ да ѣх настигна́тъ само, презъ криволѣстия пѣтъ пансмукаваніетан на кръвообращеніето; всѣкий цѣръ са распилваше и са губѣше по пѣтицѣтата на безконечното, въ нескончаемитѣ лабиринты на организма. Какво може да са чака отъ пѣколко цѣрвити частицы, които достига́тъ до болнитѣ мѣста?

Осѣщаніето на туй голѣмо прѣдѣтетвіѣ было за доктора Шартрула една свѣтлива чѣрта и го довела да нагѣки една силна методѣ за лѣкуваніѣ, на којѣто всичкий мурафетъ ѣ да хвърля, направо въ бѣлня дробь цѣрветѣ, подъ видѣ на всмукаваніѣ; той хвърля, прѣзъ пѣтъ винагы широко откритъ прѣзъ дихателнитѣ сирѣчь тѣрбы; е-пергическѣтъ парѣ на іодѣтъ, що распуца гноинитѣ прыщове и за-здравява пѣлчеститѣ нещерки.

Тука нищо нѣма загубено за цѣра; една остроумна направа пс-парява іодѣтъ, распорѣжда го еъ една стрѣжна точность и го занася съ вдихаемыя въздухъ дору до най-дирнитѣ мѣхурчѣта на бѣлня дробь.

Всѣка въздушна частица занася и една іодѣна частица; болѣстѣта и цѣрѣтъ сѣ една до другий и са взаимно допирѣтъ; неприягелѣтъ е уловенъ, тѣда са рече, тѣло до тѣло; забраната са подновява и приѣма на всѣко мигнованіѣ новы силы. При всѣко вдѣхваніѣ, новѣ власть отъ цѣртелнитѣ частицы пада, като благотворна роса врѣхъ всичкитѣ болны точки.

Нѣма нищо по просто, по безобидно отъ този цѣръ, който не съзбужда никакво подсѣрдуваніѣ, никаква болѣшка, кѣмъ които іоднитѣ си приготвятъ, като пушѣтъ іодѣнитѣ сигарки на доктора Шартрула, що приучаватъ органитѣ кѣмъ впечатленіето на силныя металондѣ.

Методата на доктора Шартрула е излезла съ тѣржество отъ пс-нта на опыта и на врѣмято. Нашѣтъ ученъ съврѣменикъ е правилъ спогочисленнитѣ си опыти у военнитѣ и гражданскы болници на Парисѣ прѣзъ петнайсетъ години, прѣдѣ очитѣ на събратіата си на противницитѣ си и на учителитѣ си, и е приѣлъ най-блѣскави успѣхи.

Да прибавимъ, че новата метода е была прѣдмѣтъ на едно силно състязаніѣ въ парискѣтъ и брукселскѣтъ медицинскы академин, които сочетоха доктора Шартрула съ окуражваніата и съ похвалитѣ си.

Направитѣ (такѣмитѣ), двгаркитѣ грѣдни и іодяный сиропъ на доктора Шартрула са намиратъ само въ расіолѣнѣтъ фармаціѣж (pharmacie rationnelle), 4, пѣтъ Фобур-Поассоніѣръ, въ Парисѣ.“

на рождението си. Надвечаръ ето ги и двѣтъ нейни внучета идѣтъ за да ѝ честитятъ по обычая.

— „Е, прикажете ми сега какъ употрѣбихте онѣзъ годишнитѣ си пари? запита ги Дукынята.

Ернестъ и сега умѣй да изброй всичко нарѣдъ, каквото бѣше си купувалъ: тѣпанчета зурлички, топове, кола, бычь и пр. и пр.

— Ами ты, Адолфе, ты какво купи? рече Дукынята на Адолфа, който се мълчеше.

„Азъ додохъ.... азъ купиохъ“.... и повече той неможеше да каже.

Азъ го знаѣхъ вече, прѣкъсна дукынята, ты не си добъръ къщовникъ като брата си, и спорѣдъ това неможешъ да дадешъ, като него добръ смѣткъ за покупкытѣ; по кажи ми баремъ какво-годѣ щото си купишь; приповни си нѣщо, защото иначе ти не давамъ нищичко. —

Адолфъ, който бѣше са изчерпилъ, и глѣдаше на долупрѣдъ си рѣдѣтъ, и най сѣтихъ той цалуна на бабъ си ржкъ, като че искаше да го прости, и заплака.

Не, само недѣй плака, мило чядо, отговори Дукынята, която и сама нажялена, заплака, азъ зная вече отъ една година гдѣ употрѣби ты паритѣ си. Ты си ги употрѣбилъ подобрѣ отъ брата си; защото ты обърна скърбъ на радость и сълзы—на смѣхъ. Днешното ти повѣденіе увеличава цѣнитѣ на твоео благодѣяніе: „Лъвицата не трѣбва да знае що прави дѣсницата,“ казва дѣдо Господъ, и ты направи както той ни е порѣчалъ. Зарадъ това днесъ щѣ ти дамъ 20 Наполеона. А ты, Ернесте, продължи Дукынята сърдито, ты нѣма да пріемнишь сега нищо, но дойди утрѣ по това врѣмя да ти прикажи пакъ исторіѣтъ на римскыя самодържець. Адолфъ, види са да ѣхъ е заномилъ добрѣ, та нему не трѣбва да ѣхъ чюе юще веднѣжъ.

И тѣй стана. Дукынята приказа на внукътъ си Ернеста юще веднѣжъ и на пространно исторіѣтъ на Цесаря Тита, и като го настави и поучи добрѣ, испроводи го. Наставленіята ѝ принесохъ плода си; защо то на другѣтъ години и Ернестъ са възнагради съ 20 Наполеона. —

РОСА И СЛАНА.

де какъ става росата, ба? запыта единъ день малкий
 бабъ си.—Тя пада отъ небето, каза прѣстарѣлата му
 Попа Коля не му са вѣрваше, и за това той отиде
 по-гольмий си братъ и го помѣли за да му раскаже
 за росктъ.—Хората сж лжжятъ, каза Драгостинъ,
 бѣше ся училъ у единъ гимназіѣкъ, че росата пада отъ
 то. Тя произлѣзва по слѣдующий начинъ: земята и пра-
 нта са испаряватъ; нощѣмъ, когато са тѣзи испаренія
 пичицы върху растеніята, що са случватъ напхтя имъ,
 тѣ са закрѣпватъ по тѣхъ, като сълзы, иликато мер-
 м и дребны елмазченца; тѣя капкы са наричатъ—роса.
 Колю си клатеше главктъ и нещѣше му сада повѣрва.
 въ му като видя че той са двоуми. рече: върви поди-
 и азъ щж направѣж единъ опытъ, дѣто и ты да ви-
 съ очитѣ си. И тѣй Драгостинъ го заведе у гради-
 и му каза: виждъ, тѣзи трѣва е суха; да ѣж похлу-
 съ едно гърне; ако пада росата отъ небето, да ли
 я да прѣмине подъ гърнето за да намокри трѣвктъ?—
 никакъ, отговоря Колю. На другий день утрѣнта рано
 пона петельти, Колю са събуди, стана отъ лѣгло то си
 скоро са ума, прѣоблѣче са, отчете си утрѣннѣктъ
 и отиде та събуди брата си. Колю бѣше толкова
 ѣнгень, щого му ся чинеше, че братъ му са обличя
 въ полєка. Като отидохъ у градинѣктъ и подигатъ гър-
 Колю съглѣда че и трѣвата подъ него бѣше умокрена.
 та е едно доказателство, че росата произлиза отъ испа-
 нта. Есенно врѣмя, когато въздухътъ е доста студень,
 а позамръзва, и тогава нѣе ѣж наричѣме слана.

- Г-да Янко М. Абаджи подарява за училището въ Свищовъ —
 „ Г. А. Репановичъ за Търновско —
 „ Йорданъ Цанковъ за училището въ Разградъ —
 „ Ангелъ А. Репановъ за Свищовскитѣ селскы училища —
 „ Петко Калевичъ за училищата мъжко и женско въ Клинсураж —
 сажій за село Дерелий Карловско окръжие —
 „ П. Панделеевъ за Свищовското дѣвическо училище —
 „ Магавей Димитровъ за Свищовъ —

ТУРНУ-МУГУРЕЛИ:

- Г-въ Данилъ Хр. Поповъ за училищата въ Плъвенъ —
 Екатерина Хр. Попова за женското училище въ Плъвенъ —
 „ Георге И. Кановичъ за село долни Дъбникъ въ Плевенско —
 „ Ив. Милевъ за дѣвическото училище въ Плъвенъ —
 „ Хр. Милевъ за Параскевицъ Христовъ въ Плъвенъ —
 „ Атанасъ П. Вачевъ за училището въ Никополъ —
 „ Ив. Т. Табаковъ за село Крушевицъ, Плъвенско —
 „ Стефанъ Николовъ за село Караесенъ, Свищовско —
 „ Калилъ Ц. Руневъ за село Тетевенъ на мъжко и женско учил. —
 „ Ив. С. Минчиковъ за село Микре Ловченско —
 „ Симеонъ Попъ Мариновъ за училището въ Русчюкъ —
 „ Георге Гечевъ за Кыречли Повликене Ловченско —

ЗИМНИЧЪ

- Г-да: Илие С. Геолъ за мъжко и женско училище въ Ловечъ —
 „ Петръ Поповичъ за Свищовското мъж. училище. —
 „ Д. П. Поповичъ за Читалището въ Свищовъ —
 „ Анастасія П. Поповичъ за женското училищевъ въ Свищовъ —
 „ Михалаке Апостоловичъ за Крушево, манастирско окръжие —
 „ Марія М. Апостоловичъ за Крушевското женско училище —
 „ Илие Геолъ и М. Апостоловъ подаряватъ на свѣщеника у с
 Гаоричъ Зимничко (да учи българско читмо) —
 „ Тодоръ В. Ивановичъ за село Арманъ, Ловченско —
 „ Михайлъ Георгъу за училището въ Охридъ —
 „ Д. Костовъ за училището въ Троянъ, Ловченско —
 „ Петръ Христоузъ за село Басарабовъ, Русенско
 (Слъдва)